

Kiállítási és szakmai terv, 2025. Ferenczy Múzeumi Centrum

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK

A Gyűjtemény- 1900-2020

Válogatás a Ferenczy Múzeumi Centrum gyűjteményéből

(a kiállítás az NKA Magyar Génusz Program keretében 5 év határozott időre valósul meg)

Ferenczy Múzeum (2000 Szentendre, Kossuth Lajos u. 5.)

2023. március – 2028. március

2023 márciusában nyílt meg a Ferenczy Múzeumi Centrum gyűjteményes kiállítása, amelyet az NKA Magyar Génusz Program támogatott. A kiállítás tervezési szakaszában már meghoztuk azt a döntést, hogy a közel 10.000 darabos kollekciót évről évre szekciónként átrendezzük, a műveket cseréljük.

2024 nyarán a múzeumpedagógia által irányított *Diákkuratori programon* résztvevő diákokat kértük fel egy kamara kiállítás elkészítésére, 2024 novemberében *Fantomszál - Vajda Júlia* címmel nyitottunk kamara tárlatot, emellett 2024 nyarán egy hiánypótló gyűjteményes katalógus is megjelentetésre került *111 mű* címmel, amelyben a gyűjteményben szereplő művészekről és alkotásaikról olvasható tematikus válogatás.

2025-ben tervezzük **a tárlat újabb átrendezését** az induló koncepciót követve:

Ferenczy Múzeum

2025. október 9.

kurátorok: Bodonyi Emőke és Szabó Noémi

Ferenczy Múzeum - Zöld kamaraterem: FANTOMSZÁL

A Fantomszál - A nagy művészek életét láthatatlanul összetartó, női erő krónikája című tárlat egy önálló teremben fog helyet kapni. Elkülönülésének alapvető oka az, hogy itt nem kiemelkedő műalkotások bemutatásán lesz a hangsúly, hanem a vonatkozó életművek születésének körülményeiről nyújt tematikusan szervezett ismeretanyagot. A tematika középpontjában egy rögzített szempont szerint hasonlóan kibontakozott női sorsok állnak. Olyan karaktereket tervezünk bemutatni, akik élet- vagy házastársként kimagasló, a gyűjteményben is helyet kapott művészek mellett álltak, és a támogatásnak megannyi formáját biztosították, legyen az a háztartás vezetése, érzelmi biztonság nyújtása, szellemi társként a művészi dilemmák megvitatása, modellt állás az alkotásokhoz, anyagi stabilitás megteremtése, és mind ezeken túl gyakran saját ambícióik hátra sorolása.

A Fantomszál tehát olyan női sorsokat mutat be, amelyek láthatatlanul voltak hatással a művészet történetére, és hiába örökíti meg alakjukat adott esetben egy-egy portré, rendíthetetlen támogatásuk, amely nélkül ma számos kiemelkedő műalkotással kevesebb lenne a világ, soha nem exponálódott. Most azonban nekik szentelünk egy több éven át ívelő kiállítás-sorozatot, megadva ezen rendkívüli asszonyok teljesítményének a kellő elismerést. Legfőbb célunk rámutatni a különböző családi-szakmai együttműködések sokféleségére a mindenkori társadalmi viszonyok függvényében, a férfi és női szerepvállalások lehetőségeire és egyenrangú fontosságára, nem pedig pálcát törni az érintettek fölött, pláne nem a távoli múltba

visszamenőleg. Ennek jegyében olyan párokat választottunk, akik az együttműködés eltérő módjait példázzák. A Fantomszál projektet a MMA 1 millió Ft-tal támogatja.

FANTOMSZÁL - Vajda Júlia

2024. november – 2025. március

kurátor: Kozák Zsuzsanna

FANTOMSZÁL – Gálffy Lola

2025. április – 2025. szeptember

kurátor: Kozák Zsuzsanna

FANTOMSZÁL - Fialka Olga

2025. október – 2026. február

kurátor: Kozák Zsuzsanna

KOVÁCS MARGIT - A DUNA KIRÁLYNŐJE

Kovács Margit Kerámiagyűjtemény (2000 Szentendre, Vastag György u.1.)

kurátorok: Eged Dalma, Szilágyi Zsófia

egész évben nyitvatartó állandó kiállítás

Kovács Margit, a Duna királynője című kiállítás erősen fókuszál a Kovács Margit életművel kapcsolatos új kutatások, eredmények bemutatására. Fontosnak tartjuk Kovács Margit életútjának, kapcsolatainak, „jelenségének” bemutatását, a kerámia jelentőségének hangsúlyozását a XX. század magyar kultúrtörténetben és továbbra is szándékunkban áll megidézni a kor hangulatát. A látvány és a kutatási eredmények egységét egyrészt a kerámiák tematikus installálása által teremtik meg. A műtárgyak nem csak különböző, Kovács Margit munkáiból fakadó témák – például a női szerepek – kapcsán lépnek kölcsönhatásba, hanem egy-egy ikonikus darabbal összefüggő – például Kenyérszelő – Fonó, Esőleső, Békegalamb, Békekorsó, Ebéd a mezőn, Matyó kenyérszegő – kerámia együttesek bemutatását hozza létre. A Kovács Margit életművében fellelhető műfajokat, technikákat (fülkerelief, korongolt kerámiák, festett csempeképek, tálak/edények/vázák, falképek, mintázott figurák) érzékletes, a technikai különbségeket, alkotásmódot érzékeltető, installációval mutatjuk be.

Kovács Margit pályájának kezdetétől folyamatos kiállítója a hazai és nemzetközi tárlatoknak, kiállításoknak, az 1973-ban nyitott múzeum és annak kiállításai mindvégig – a művész által sugallt és óhajtott – elzártságban prezentálták életművét. A köztéri munkák beemelése a múzeum falai közé nem csak a látogatók számára érdekes, sikeres kezdeményezés, hanem értékmegőrzés, állagmegóvás szempontjából is hiánypótló vállalkozás. A 2021-ben a múzeumba került az Úttörő Áruház ikonikus medencéje, amely a tárlat meghatározó elemévé vált. A tárlat látogatása budapesti utazási irodák kínálatában évek óta szereplő program.

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

2024 évben megnyílt és 2025-re áthúzódó tárlatok

Apró megfigyelések - Forgács Péter kiállítása

MűvészetMalom, (2000 Szentendre, Bogdányi u. 32.)

2024. szeptember – **2025. január 12.**

kurátor: Iberhalt Zsuzsa

Forgács Péter (Budapest, 1950) videóművész, grafikus, akcióművész 1971-ben kezdte tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, ahonnan még ugyanabban az évben eltávolították. 1978-tól 1993-ig a Balázs Béla Stúdióban dolgozott. 1978 és 1986 között a 180-as Kortárs Zenei Csoport munkájában vett részt. 1977-ben rajztanári diplomát szerzett. 1974-től a Művelődéskutató Intézet munkatársa lett. 1978-tól a Balázs Béla Stúdió tagja, az 1983-ban

alapított Privát Fotó és Film Archívum vezetője. 1991-től a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetének tudományos munkatársa volt. A korai 90-es évek óta videoinstallációit európai múzeumok és galériák mutatták be. 1978 óta több mint harminc filmet készített, a legismertebb a Privát Magyarország díjnyertes sorozata, mely 1930-as, 40-es években otthoni használatra, amatőrök által készített filmekben alapul. A filmek hétköznapi életet dokumentálnak, melyeket hamarosan felforgat a filmen kívül zajló, rendkívüli történelmi trauma. A 2009-es Velencei Biennálén, a Magyar Pavilonban a Col Tempo – a W. projekt című munkájával szerepelt. Művei megtalálhatóak olyan neves hazai és külföldi művészeti intézményekben mint a Szépművészeti Múzeum, Ludwig Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria, az Australian Center for the Moving Image (ACMI) CINEMEDIA, a Centre National du Cinematographie, a Centre Pompidou & Musée d'Art Moderne, a MOMA, a Film and Video collection - New York. 1998-ban Balázs Béla-díjban, 2007-ben Érdemes Művész Díjban részesült. Elnyerte a Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjét. 2008-ban a Saját Halál című filmjével a Budapesti Filmszemlén Kísérleti film fődíjban részesült.

A MűvészetMalomban megvalósuló kiállítás egyrészt összegzi a művész eddigi munkásságát, másrészt új művészi irányokat és célokat mutat be. Forgács Péter kiállítása három műfaji alappillére támaszkodik: áthatóak ikonikussá vált videó munkái, legújabb festményei, fotóművészeti alkotásai. Mindezt installatív megoldásokkal prezentálja a tárlat a befogadó számára. A kiállítást az NKA 600.000,-Ft-tal támogatja.

Stéger Ferenc és az opera világa

MűvészetMalom, (2000 Szentendre, Bogdányi u. 32.)

2024. október – **2025. március 9.**

kurátor: Dr. Fábián Laura

A szentendrei születésű tenorista, Stéger Ferenc (1824–1911) születésének 200. évfordulójára készülő időszaki kiállítás hiánypótlónak számít. A tárlaton a méltatlanul elfeledett egykori „sztárénekes” rendkívül sikeres hazai és nemzetközi karrierjének és életének korábban nem ismert részletei kerülnek bemutatásra, melyet kiterjedt kutatómunka előz és előzött meg. A múzeumban található az énekes közel ötszáz tételét kitevő és egyben hazai intézmények között a legjelentősebb **hagyatéka**, melynek segítségével a tervezett tárlat a majdnem harmincévnyi pályafutásának külföldi és itthoni vonatkozásait mutatja be. Stéger a Nemzeti Színház egyik vezető tenoristája volt és évtizedekig több ciklusban énekelt főszerepeket többek között a jól ismert Hunyadi László vagy a Bánk bán operákban. Erkel Ferencsel való közeli barátsága (szakmai kapcsolatukon túl) szintén a tárlat egyik fontos szekcióját adja. A múzeum gyűjteményében Stéger személyes tárgyai mellett fontos zenetörténeti dokumentumok és ritkaságok is találhatóak (úgy mint az egyik naplója, hangvillája, jelmeze), és a kiállítás fontos részét fogják képezni. A tárlatot több hazai és nemzetközi muzeális és kutatóintézet (MTA ZTI, OSZK, MNG, Operaház, OSZMI, gyulai Erkel Emlékház, bécsi Theatermuseum, prágai Nemzeti Múzeum) együttműködve készítjük, így a törzsanyag mellett korábban a közönségnek még nem bemutatott Stégerhez kötődő dokumentumot és tárgyat is ki fogunk állítani.

Az egyik legfontosabb új kutatási eredmény Stéger Ferenc **négy kötetes naplójának** feldolgozása, melyben közel az összes fellépését és annak részleteit rögzítette – több mint 2000 fellépést. Az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött három és a múzeumban lévő legkorábbi, negyedik kötet egy közös digitalizálási programban vesz részt, így a látogatók digitálisan lapozható formában is beleolvashatnak majd a forrástörténetileg rendkívül érdekes kötetekbe. A kiállítás olyan interaktív részeket mutat be, melyben videóanyagok és multimédiás eszközök segítségével a látogató visszamehet az 1850-1870-es évek izgalmas opera világába.

A kiállításhoz **katalógus** készült, amelynek vezérfonalát a múzeum gyűjteményében őrzött Stéger-hagyaték feldolgozása jelenti. Emellett a tenorista karrierjének kutatása során fókuszba kerülő fontos írott emlékeket is belevennénk: például az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött három kötetes naplóját, és a 31 darab Stéger-kottát, külföldi intézményekben fellelhető színlapokat, plakátokat, és Stéger leveleit, melyek eddig nem kerültek a zenetörténeti kutatások homlokterébe. A hagyaték kiemelkedő emlékeinek fényképes katalógusa hiánypótló, csupán egy 1975-ben kiadott tudományos igényű megírt szaktanulmány említi egy részüket. A katalógusban társszerzőként a Zenetörténeti Múzeum és Intézet munkatársai szintén

jegyeznék tanulmányt. Stéger 1874-ben visszavonult, visszatért szülővárosába és Szentendrén élt még több mint harminc évet, így a múzeum hagyatékában található családi forrásokat is feldolgoztuk.

A kiállításához kapcsolódóan 2024. december elején **konferenciát** is szerveztünk, amelyben összefoglaltuk az új kutatási eredményeket. Elsősorban a MTA Zenetudományi Intézet-Zenetörténeti Múzeum munkatársai közül és a többi kölcsönző intézményből (OSZK, OSZMI, Operaház) kértünk fel előadókat. A kiállítást az NKA 1.800.000,-Ft-tal támogatja.

Az önazonosság motívumai - Bartl József kiállítása

Szentendrei Képtár (2000 Szentendre, Fő tér 2-5.)

2024. szeptember – **2025. február 2.**

kurátor: Deim Réka

Bartl József művészete az 1950-es, 60-as években bontakozott ki, indíttatása, választott mesterei és szellemi mentorai (Bálint Endre, Korniss Dezső), igazodási pontjai és alkotó közege (Európai Iskola, Szentendrei Régi Művésztelep), baráti kapcsolatai (Major János, Kovásznai György), sőt néhány, a Zuglói körrel és a neoavantgárd képviselőivel közös kiállítás a hatvanas években jelentkező újító nemzedékhez kapcsolja. Hangnemét, festői stílusát tekintve távol állt tőle a harcos attitűd, a radikalizmus. Inkább az egyéni utakat csendesesen, a magánszférába visszavonultan kereső alkotóként jellemezhető, aki kitartó következetességgel építette szentendrei konstruktív, geometrikus hagyományokra alapozott, egyéni hangú életművét.

1972-től a Szentendrei Régi Művésztelep megválasztott tagjaként kapcsolódott be a város sokrétű művészeti életébe, olyan mesterek támogatásával, mint Kmetty János és Ilosvai Varga István. Nagy hatást azonban mégsem a posztnagybányai törekvések gyakoroltak rá, hanem a Korniss Dezső és Bálint Endre által képviselt képépítő módszer.

Bartl József termékeny alkotó volt, több mint 2000 alkotást hozott létre élete során, a plasztikus faktúrájú, jelekkel, szimbólumokkal ritmizált festmények mellett számos grafikai műfaj felé is kitért. A művész gyakorta kitekintett a festészet határain túlra, Róth Miksa hagyatékából származó üvegmozaik elemekből plasztikákat készített, a festményein megjelenő stilizált népművészeti motívumokat fából kifaragva is létrehozta. A szitanyomat lehetőségeivel is kísérletezett a Szentendrei Grafikai Műhelyben, később megismerkedett a linómetszéssel, valamint felkérést kapott két falikárpit megtervezésére is. A grafikai műfajokban való jártasságot illusztrálják azok a finom, lágy, derengő átmenetekből építkező nagyméretű akvarellek is, melyek az 1970-es, 1980-as évek fordulóján keletkeztek. A festmények strukturált, plasztikus faktúráival szemben itt az oldott kontúrok, a lazúros festékmezők válnak hangsúlyossá. A kiállításon a művész experimentális, kísérletező alkatát, életművének műfaji sokszínűségét kívánjuk bemutatni, tovább árnyalva a művészetéről alkotott képet. A kiállítást az NKA 900.000,-Ft-tal támogatja.

2025 évben tervezett időszak kiállítások

Folyó szeli ketté

MűvészetMalom Déli szárny

2025. március – 2025. május

kurátor: Rajna András

A kiállítással célunk, hogy a konferenciához kapcsolódóan az elmúlt évek legújabb ásatási és tudományos eredményeit mutassuk be. A Pest vármegyei kutatók számos új és nagy érdeklődésre számító leletanyagot dolgoztak fel a nagyfelületű feltárások anyagából, amely jelentősen gyarapítja tudományos ismereteinket. A kiállítás azonban a konferenciával szemben ezen eredményeket közérthető formában tervezi bemutatni. A tér a tematikának megfelelően két részre lesz osztva, egy installáció segítségével, így megjelenik a folyó, mint választóvonal. A terem festése is fontos jelzőszerepet tölt be: a Dunántúl sötétebb tónusokkal jelenik meg, az Alföld világos homokszínű. A Dunát kék szín szimbolizálja. Kiemelt szerepet kap Szentendre térsége, mely a terem közepén jelenik meg. Itt mutatjuk be a közelmúltban feltárt avar kori temetőt, valamint a város legmagasabb pontján álló római tábor izgalmas anyagát.

Krasznahorkai

MűvészetMalom Északi szárny
2025. június - 2025. november
kurátor: Szilágyi Zsófia

Krasznahorkai László írásai kapcsán visszatérően megjelenő kritikai észrevétel a magyar irodalmi hagyományon kívüliség, kívülállás, társtalanság, amit a szerző óhatatlan értetlenkedése kísér, hiszen az irodalom nem célja létezmódjának, ahogy fogalmazott egy interjújában: „az én célom nem az, hogy könyvet írjak. Nem a könyvírás vágyából indul, és nem egy könyv megírásában ér véget.” Annak megfogalmazása, megragadása, hogy miként is létezik, vagy mi hajtja a világban, mindig hozzárendeli az esetlegességet, könyvei valamiképpen véletlenszerű manifesztációk. Mi, olvasók végtelenné tágitott világával és mondataival, Krasznahorkai egyetlen mondatát űző, sorsszerű könyveivel találkozunk. A kiállításban ennek a zavarba hozó, korántsem könnyű találkozásnak az élményét kell „megérzéskíteni”. A könyvek szoros olvasásával egy-egy regényre fókuszáló, címekkel jelölhető bontás helyett sokkal inkább Krasznahorkai szövegvilágának megelevenítése (a fojtogató várakozás, az emancipatív mellérendeltség, a ráközelítés esztétikája) a cél. A kiállítás saját installatív elemekkel, a kiállításba beemelhető (képző)művészeti tárgyakkal, fotókkal, projektekkal teremthet meg egyfajta artisztikus világot, amihez kimondott támpontokat nyújt az író a szövegeiben megjelenő zenei, képzőművészeti, kultúrtörténeti megközelítéseivel, a művészet felől értelmezhető lehetséges életstratégiák felmutatásával. Max Neumann (Állat VanBen; Mindig Homérosznak) képei, Ornan Rotem (Manhattan-terv), Gémes Péter (Kegyelmi viszonyok) fotói mellett (a szentendrei kötődést sem felejtve) Bukta Imre, Deim Pál, Szilágyi Lenke munkái vagy feLugossy László filmjei/videói is beemelhetőek a kiállításba. A kiállítást az NKA 1.000.000,-Ft-tal támogatja.

MESÉLŐ MŰTÁRGYAK - SZUBJEKTIV VÁLOGATÁS A GYŰJTEMÉNYBŐL

MűvészetMalom Északi és középső szárny
2025. február – április
koordinátor: Kozák Zsuzsanna

Egy múzeum működéséből - jó esetben - az igényesen megrendezett kiállítások, a menetrend szerűen lezajló programok, a nap mint nap jelentkező közösségi média posztok láthatóak a közönség számára. Azonban mindezeket a „tartalmakat” munkatársak, emberek, kollégáink találják ki és valósítják meg. A múzeumi tevékenység igazi csapatmunka! Ezért a tervezett kísérleti kiállításon nemcsak a Ferenczy Múzeum gyűjteményeinek egyes darabjait, hanem az intézményt üzemeltető csapatot is bemutatjuk. Felkérjük kollégáinkat a teremőröktől kezdve az igazgató asszonyig bezárólag, hogy válasszanak ki egy-egy kedvenc vagy épp elgondolkodtató művet a gyűjteményünkből, és meséljék el, hogy milyen kapcsolat fűzi őket az adott műtárgyhoz, vagy akár az intézményhez. Ezzel a kiállítással szeretnénk erősíteni a múzeum inkluzív-befogadó szemléletét, valamint mesélni egy-egy kiállítás létrehozásának folyamatáról is.

NIRVÁNA - SZENTENDREI CSOPORTOS TÁRLAT

MűvészetMalom középső és déli szárny
2025. június – november
kurátor: Bodonyi Emőke

A Ferenczy Múzeum kiemelt célja, hogy dedikáltan helyet biztosítson a szentendrei kortárs alkotóknak. A két évente megrendezésre kerülő csoportos kiállítás egy-egy téma kapcsán hív meg művészeket, 2025-ban nyolc alkotó kap bemutatkozási lehetőséget.

Ráby Mátyás három arca/munkacím

Ferenczy Múzeum - Szentendre terem

2025. október – 2026. március
kurátor: Dr. Fábrián Laura

Nyomozó hős vagy szélhámos kalandor? A 18. századi hivatalnok, Ráby Mátyás (1752–1797 után) történetét elsősorban Jókai Mór regénye (1879) tette közzismertté. A kiállítás kapcsolódik az író születésének 200. évfordulójához, és a kiállítás vezérfonalát Ráby történetének hármass bemutatása jelentené, reflektálva a róla kialakult különböző felfogásokra.

A tervek szerint bemutatásra kerülne a „történeti” Ráby Mátyás, ennek központi eleme lehetne Ráby ládája, de kölcsönözhetők levéltári iratok is (PML). Ezt össze lehet kapcsolni az önéletírásával, melyet Strasbourgban írt megpróbáltatásairól 1797-ben. A kiállítás központi része az irodalmi, Jókai által kreált „rab Ráby” történetre reflektálna. Ezzel a megközelítéssel nem csupán életének szentendrei vonatkozásai (1784-ben érkezett a városba) mutathatók be, de a történeti gyűjtemény 18. századi anyagai is kiválogathatóak lennének. A kiállításon mindenképpen érdemes kitérni az állítólagos Ráby-házra, és az életéről 1965-ben készült filmre.

KÖZELKÉPEK 2. – BARCSAY JENŐ ALAKJA AZ 1960-1980-AS ÉVEK PORTRÉFOTÓZÁSÁNAK TÜKRÉBEN

Pajor Kúria – Szentendre Terem
2025. május – szeptember
Kurátor: Szabó Noémi

A Barcsay 125 emlékévképcsán a Ferenczy Múzeumi Centrum több kiállítással és szakmai programmal emlékezik meg Barcsay Jenő művészi és pedagógusi pályájáról. A *Közelképek 2.* című kamarakiállításon Barcsay emblematisz figuráját, jellegzetes alakját idézzük meg az 1960-1980-as évek ikonikus portréfotósainak lencséjén keresztül. Az 1960-as évek második felétől szaporodtak meg azok a portréfotó-sorozatok, amelyek megörökítették a mestert, legfőképp életének három fő helyszínén: Szentendrén (sokszor Zentai utcai műtermében vagy az utcákat róva), budapesti, Kodály köröndi lakásán vagy a Képzőművészeti Főiskola anatómiatermében. A fényképsorozatok a korszak legismertebb fotósaihoz fűződnek: Tóth István érzékeny portrékon, Féner Tamás merész kompozíciójú fényképeken, G. Fábri Zsuzsa az otthonos közegben rögzítette a mestert. Molnár Edit 1974-ben készített, híres sorozatán anatómiaoktatás közben látható Barcsay, Keleti Éva pedig még az 1950-es évek második felében készített felvételeket róla. Továbbá fotózta őt Balla Demeter, Gink Károly, Bojár Sándor, a méltatlanul elfeledett esztergomi fotográfus, Kollár István, és az MTI vezetője, Szebellédy Géza is, továbbá Sziklás Mária, aki a Nemzeti Színház mozaikjának 1965-ben zajló tervezésekor rögzített róla forrásértékű sorozatot. Bár a fotók több évtizedes időtávot ölelnek fel, ikonográfiájuk nagyon hasonló: a szemüveges, szakállas, még munkaruhában is pedáns küllemű művész tanítás vagy festés közben, saját műveinek társaságában vagy legszűkebb környezetében jelenik meg. A fényképekről a *Művész* archetípusa néz vissza, akinek pszichéjéről ugyan nem sokat tudunk meg, de eleganciája, elhivatottsága, lokális beágyazottsága és a felé irányuló tisztelet minden felvételen átsejlik. Ez a fényképeken felmutatott Barcsay-imázs jelent meg a korabeli sajtó szinte összes orgánumban, a napilapoktól a szakfolyóiratokon át a könnyedebb hangvételű magazinokig bezárólag. Barcsay Jenő korának kétségkívül egyik leginkább közzismert művésze volt, aki a társadalom széles rétegei számára testesítette meg a *Művész* fogalmát.

Kiállítók: Tóth István, Féner Tamás, G. Fábri Zsuzsa, Molnár Edit, Keleti Éva, Balla Demeter, Gink Károly, Bojár Sándor, Kollár István, Szebellédy Géza, Sziklás Mária.

BARCSAY 125

Barcsay Jenő születésének 125. évfordulójához kapcsolódó kiállítás és programsorozat
Kmetty Múzeum (2000 Szentendre, Fő tér 21.)

2025. július – 2026. augusztus

kurátorok és szakmai koordináció: Szabó Noémi és Iberhalt Zsuzsa

A szentendrei Ferenczy Múzeumi Centrum és a budapesti Magyar Képzőművészeti Egyetem (MKE), illetve harmadik (Gottfried Bammes műveit kölcsönző) félként a drezdai Művészeti Akadémia közös szervezésben és együttműködésben valósítja meg Barcsay Jenő születésének 125. évfordulójára megemlékező programsorozatát, amely 2025. június-júliustól egyszerre több helyszínen fog megvalósulni. A programsorozatnak az FMC-ben létrejövő elemei: a fő téri Kmetty Múzeumban lévő Barcsay kiállítás újrendezése, a Barcsay Gyűjtemény kritikai feldolgozásának, online katalógus formában történő kiadása és az emlékévhöz kapcsolódó kétnapos konferencia egyik napjának helyszínbiztosítása. Az MKE-en megvalósuló kiállítás (Barcsay Terem) és tanulmánykötet megvalósításához az FMC szakemberállománya nyújt az Egyetemnek segítséget.

Barcsay Jenő (1900–1988) a XX. század egyik legmeghatározóbb magyar festője volt, hat évtizeden keresztül kibontakozó gazdag életműve és párhuzamosan végzett pedagógiai munkássága művészgenerációk sorára hatott. A Művek és történetek munkacímű kiállítás – figyelembe véve a Kmetty Múzeum szűk alapterületét – egy-egy festői illetve műfaji problémakört helyez fókuszba, az FMC gyűjteményéből és magán- és közgyűjteményekből kölcsönzött művek bemutatásával, amelyek ritkán láthatóak a nagyközönség számára. A koncepció szerves egységet képez és egyúttal kiegészíti a MKE-n párhuzamosan bemutatott kiállítást. A programot az NKA 1.600.000,-Ft-tal támogatja.

A Barcsay 125 eseménysorozat FMC-n kívüli „pontjai”:

- Hamvas Béla Megyei Könyvtár, ahol a szentendrei mozaik keletkezésének történetéről lesz látható egy tablókiállítás (tárgyalás alatt dr. Tóth Mátéval)
- Barcsay Jenő Zenta utcai műterme: a műterem az év során két alkalommal fogad meghatározott létszámú csoportot (tárgyalás alatt a Barcsay Alapítvánnyal)

GÁTI GYÖRGY FOTÓMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Szentendrei Képtár

2025. április vége – augusztus

kurátor: Iberhalt Zsuzsa

Gáti György (Budapest, 1954) fotográfus művészi eszköztára a tematika helyett a tiszta képiségre, a vizuális asszociációkra összpontosít. A Práter utcai fényképész szakmunkásképző intézet növendékeként kezdte fotós pályafutását, majd az Új Tükör hetilapnál gyakornokoskodott. Később a Lapkiadó Vállalat, a Fotószolgálat, az Országgyűlési Tudósítások és a Sygma című periodikák fotóriportere volt. Nagy ívű sajtófotográfusi pályája után, 2001 óta autonóm fotóművészként alkot. Fényképein mély érzékenységgel fordul a mindennapi élet jelenségeihez. A látvány esszenciáját kutató nézőpontok keresése és a jelentés több rétegben való értelmezése jellemző munkásságára.

Számos egyéni és csoportos kiállítása nyílt itthon és külföldön egyaránt. Szentendrén legutoljára 2022-ban a Fotótriptichon című csoportos tárlaton ÚjMűhely Galéria. Több Magyar Sajtófotó pályázat díjában, 2009-ben Balogh Rudolf-díjban, 2021-ben A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének Szakmai díjában, 2023-ban pedig Radnóti Miklós-díjban részesült.

HUGYECSEK BALÁZS KÉPZŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Szentendrei Képtár

2025. szeptember – december

kurátor: Muladi Brigitta

A Szentendrén élő és alkotó Hugyecsek Balázs ökológiai szemléletű intermedialis művészete a természet közelségének vágyott ideáját ütközteti a természet ipari méretű pusztításának tényével. Sokszor humorral fűszerezett, ironikus művei túlpontos látéleletet adnak korunk kibillent viszonyrendszeréről, az ember és környezetének felbomlott egyensúlyáról. Hugyecsek tervezett kiállítása a legújabb műveiből válogat, szobrok, videók egyaránt helyet kapnak a válogatásban.

VAJDA LAJOS

Vajda Múzeum, emelet (2000 Szentendre, Hunyadi u. 1.)

2025. április - november

kurátor: Szabó Noémi

A 2023 áprilisában újranyíló Vajda Múzeum alapkonceptiója szerint évente változó kiállítással kísérli meg felfejteni Vajda Lajos (1908–1941) életművének korszakait, a korabeli művészeti áramlatokkal való összefüggéseit, illetve bemutatni a művész munkásságával kapcsolatos legújabb kutatások eredményét. A Vajda Múzeum Vajda, a Próféta című nyitókiállítását követően, 2023. november 11-től Vajda Szentendréje címmel a művész Szentendre városához fűződő kapcsolatát, motívumait fedezzük fel, majd 2024-ben – egy szélesebb kitekintéssel – Vajda művészetének és szellemiségének a 20. század második felére gyakorolt hatását vizsgáltuk, különböző (neo)avantgárd és kortárs művészek alkotói praxisán keresztül.

A Vajda és a kortárs művészet munkacímű kiállítás előreláthatóan 2025. áprilisától lesz látogatható. A vajdai életművet kronologikusan áttekintő tárlat minden teremben beemel egy-egy olyan kortárs művészt, akinek szemlélete, szellemisége Vajda művészeti örökségéből eredeztethető. A meghívott művészek munkái 1980 és 2024 közé datálhatóak.

MÁGIKUS KÖR

Czóbel Múzeum (2000 Szentendre, Templom tér 1.)

2025. március – 2026. március

kurátor: Muladi Brigitta

A kiállítás tartalmi részének kialakítását egy 2024-es kutatás előzi meg, amelyhez a Nemzeti Galéria 1983 őszen rendezett Művész és mecénás című kiállítása szolgáltatott példát. A tárlat Czóbel Béla és Fruchter Lajos kapcsolatának történetébe, és egy gyűjtői gyakorlatba engedett betekintést. Fruchter tevékenysége nagyban hozzájárult a külföldön élő Czóbel hazai megismertetéséhez és elfogadtatásához. Ezt a tematikát továbbgondolva a MÁGIKUS KÖR című tervezett kiállításban Hatvany Lajos, Michael Kellermann, Lehel Ferenc, Deák Dénes, és a ma is bővülő Antal-Lusztig gyűjtemény Czóbel darabjai állnak majd a fókuszban. Gyűjtői többlet jelentettek Czóbel számára, mint egyszerű vásárló, hiszen támogatói, szellemi társai és barátai is voltak a művésznek. Lehel Ferencet, akinek teoretikusi munkássága szinte ismeretlen, még Nagybányán ismerte meg a festő, de kapcsolatuk intenzitása Lehel külföldre távozásával alábbhagyott. Az 1930-as évektől 1944-ig Czóbel szinte minden évben vendégeskedett és dolgozott Hatvany Lajos birtokán. Kellermannal ápolta kapcsolata hosszú évtizedeken át végigkísérte, míg a gyűjtő hagyatékának a 2023-as párizsi Drouet galériabeli árverésről hazakerültek Czóbel nála levő munkái, néhányuk Antal Péterhez.

A kiállítást az NKA 1.500.000,-Ft-tal támogatja.

ANGYAL SZÁLLT EL... - ÁMOS IMRE művészete és kortárs reflexiók

Ámos Imre – Anna Margit Múzeum

2025. május – október

kurátor: Szabó Noémi

A hosszú ideje zárva tartó Ámos Imre – Anna Margit Múzeum kísérleti jelleggel újranyitja kapuit 2025-ben. Az Ámos Imre művészetére reflektáló kortárs művészeti alkotások mellett Ámos Imre és Anna Margit életét bemutató kisfilm segíti a látogatót megismerni a tragikus sorsú művészt. Célunk, hogy felhívjuk a figyelmet az életműre és a 2026-ban a MűvészetMalomban tervezett Ámos Imre , illetve hogy a városba látogató, szélesebb közönség számára látványos és izgalmas formában meséljünk Ámos művészetéről. Mivel a tér jelenleg eredeti Ámos művek kiállítására műtárgyvédelmi szempontok miatt alkalmatlan, ezért intermediális formában, kortárs művészek bevonásával idézzük meg Ámos művészetét és sorsának alakulását.

NESTArt – Szentendrei Nyári Művészbázis

MűvészetMalom Padlástér

2025. július 7-20.

kurátor és szakmai vezető: Iberhalt Zsuzsa

A Ferenczy Múzeumi Centrum 2021 nyarán indította útjára nyári művésztelepét a Barcsay Múzeum épületében. A művésztelep célja a résztvevők megismertetése a szentendrei hagyományokkal, a város történetével, a közös alkotás szentendrei hagyományának továbbfolytatása és a gyűjtemény gyarapítása volt. A múzeum a művésztelep időtartama alatt lehetőséget kínált a Grafikai Műhely használatára és szitanyomatok készítésére is. A művésztelep végén a résztvevő művészek egy-egy, már meglévő munkájukat ajándékozták a múzeum számára.

Az első három évben szerzett tapasztalatok után 2025-ben új névvel és koncepcióval rendezzük meg nyári művésztelepünket. Ezúttal a NESTArt – Szentendrei Nyári Művészbázis keretében a fiatal művészgeneráció számára a MűvészetMalomban biztosítunk teret az alkotásra, a szentendrei művészeti hagyomány megismerésére és feldolgozására. A művésznövendékek a múzeum által kiírt pályázat útján kerülnek kiválasztásra három, két Magyarországi és egy határon túli felsőoktatási intézményből. A Magyar Képzőművészeti Egyetem, a Pécsi Tudományegyetem - Képzőművészeti Intézet és a nagyváradi Patriumi Keresztény Egyetem tanulói közül kettő-kettő növendék érkezik majd Szentendrére a két hetes alkotótáborba. A hat fős művészközösség Nagy Barbara szentendrei művész mentori támogatása mellett készítik el 2025. július 7 és 18. között munkáikat, illetve betekintést nyerhetnek a Szentendrei Grafikai Műhelybe egy szitanyomat workshop keretében. Az elkészült alkotásokat 2025. július 19-én, a Vajda Projektroom (volt Photolab) terében nyíló kiállításon mutatjuk be a közönség számára. Az elkészült szitanyomatok egy-egy példánya pedig bekerül a múzeum gyűjteményébe. A művésznövendékek az alkotómunka mellett külön nekik szervezett tárlatvezetésen, városi sétán és előadáson vesznek majd részt.

Az évente megrendezendő NESTArt – Szentendrei Nyári Művészbázis felhívása minden évben más-más szentendrei művész kifejezőmódjához kapcsolódó pályázatokat vár, mellőzve a formai stílus kizárólagosságát. A 2025-ös évben, a születésének 125. évfordulóján Barcsay Jenő szellemiségét, művészi elhivatottságát idézi meg a művészbázis.

A NESTArt – Szentendrei Nyári Művészbázis alkotó tér:

- MűvészetMalom, északi szárny, padlástér
- MűvészetMalom, Grafikai Műhely

A NESTArt – Szentendrei Nyári Művészbázis kiállításának helyszíne:

Vajda Múzeum – Projektroom (a néhai Photolab helyszínén)

Kiállítás megnyitója: 2025. július 19. szombat, 17:00

Kiállítás nyitva tartása: 2025. július 20. – augusztus 31.

A programot az NKA 700.000,-Ft-tal támogatja.

ÁLLANDÓ SZAKMAI PROGRAMOK

Múzeumok Majálisa, 2025.

koordinátor: Magyar Nemzeti Múzeum

A Múzeumok Majálisát minden év májusában a közgyűjteményi szakmai szervezetek ajánlása alapján kiválasztott jelmondat és tematika köré rendezve a Magyar Nemzeti Múzeum szervezi meg a budapesti Múzeumkertben.

A Majális hagyományosan kétnapos rendezvény. Önálló sátras/standos elrendezésben a múzeumok megjelenését több helyszínen biztosítják, azaz a Múzeumkertbe, a Nemzeti Múzeum belső udvarára és külön erre az alkalomra szervezett nagyszínpadra. A szervezők ezzel is ösztönzik a látogatókat arra, hogy bejárják az épületet is. A résztvevő múzeumok a sátrakban szervezik meg bemutatózó és ajánló programjaikat, népszerűsítő anyagokat, broszúrákat ajánlhatnak, játékokat, foglalkozásokat szervezhetnek.

MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA, 2025.

koordinátor: Kulturális és Innovációs Minisztérium

A Múzeumok Éjszakája egy külföldi mintán alapuló magyarországi kulturális rendezvény, amit először 2002-ben rendeztek meg. 2003 óta az eseményt jellemzően Szent Iván éjjeléhez legközelebb eső szombati napon tartják. A Múzeumok Éjszakájának különlegessége, hogy egy belépőjegy-karszalag megvásárlásával az összes programban részt vevő intézmény látogatható. A programon nemcsak kiállításokba jutnak el az érdeklődők, hanem olyan kulturális eseményeket, múzeumpedagógiai foglalkozásokat és különleges élményeket is kapnak, amelyek erősítik a kötődésüket a múzeumokhoz, a tárlatok rendszeres látogatásához. A sorozathoz a Ferenczy Múzeumi Centrum minden évben csatlakozik a saját kiállítási kínálatával és programjaival.

MÚZEUMOK ŐSZI FESZTIVÁLJA, 2025.

koordinátor: Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum

Országos rendezvénysorozat, ahol családi foglalkozásokkal, múzeumpedagógiai órákkal, kiállításokkal, tárlatvezetésekkel, színes programokkal, valamint pedagógusoknak szóló szakmai rendezvényekkel várják a múzeumok egy hónapon keresztül a látogatókat a fővárosban és vidéken egyaránt. A sorozathoz a Ferenczy Múzeumi Centrum minden évben csatlakozik a saját programjaival.

V. SZENTENDREI NYITOTT TEMPLOMOK HÉTVEGÉJE, 2025.

Összművészeti fesztivál

2025. szeptember 19-21.

koordinátor: Poják-Gregor Judit

A Szentendrei Nyitott Templomok Hétvégéje a múzeum főszervezésében 2021-ben elindított új, összművészeti fesztivál, ahol zenei, irodalmi, építészeti, egyházművészeti, képzőművészeti programok előtt nyílnak meg a szentendrei templomok kapui, udvarai. A város felekezetei és kulturális intézményei közösségépítő céllal összefogtak, tartalmas és felemelő eseményeket kínálnak az eseménysorozatban. A programok szervezésébe a helyi vallási közösségeken – katolikus, református, evangélikus, szerb ortodox, zsidó, baptista – kívül a város kulturális intézményei is bekapcsolódtak. Az irodalmi eseményeket a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár, a zenei programokat és előadásokat a Ferenczy Múzeumi Centrum és a Teátrum, a városismereti sétát a szentendrei TDM Iroda, a múzeumpedagógiai programokat a MANK Galéria munkatársai szervezték. A Szentendrei Kulturális Központ a programok technikai háttérét biztosította. A szervezésbe 2022 óta programokkal bekapcsolódott a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Skanzen) is. A fesztivál programjai 2024-ben is teltházak voltak és számtalan visszatérő vendégük volt a három nap folyamán.

Szentendre Éjjel-Nappal Nyitva Fesztivál

2025. augusztus vége

koordinátor: Poják-Gregor Judit

A város évente megrendezésre kerülő nyárzáró fesztiváljának programsorozatához minden évben a múzeum is csatlakozik, a MűvészetMalomban együttműködésben az Inflow nemzetközi ékszerkiállításnak és kísérő rendezvényeinek adunk helyet, ingyenesen látogathatóvá tesszük a kiállításainkat a fesztivál nyitvatartása idején, valamint tematikus kísérő programokat szervezünk az eseményhez.

A kiállításokhoz tartozó rendszeres szakmai programok a következők:

Megnyitók
Családi délelőtt (havi egy)
Kurátori tárlatvezetés
Tárlatvezetés meghívott vendéggel
Szenior csütörtök (minden hónapban egy alkalom az idősebb korosztálynak)
Múzeumi mesék (havonta egy alkalom)
Múzeum korzó (sétás művészeti program Szentendre belvárosában)
Finisszázs programok

MÚZEUMPEDAGÓGIA

koordinátor: György Gabriella, Sütő Tünde

A múzeumpedagógiai foglalkozások, táborok és nagyrendezvények több mint 10 éve az intézmény közművelődési programjának részeként működnek. Az elmúlt években tovább nőtt a látogatottságuk. 2025 évben a korábbi gyakorlat alapján tervezzük a foglalkozásokat és szakmai rendezvényeket.

A kerettantervhez kapcsolódó, a kiállításokat és a gyűjteményt népszerűsítő foglalkozások

Az iskolák szemszögéből a múzeumpedagógia az iskolán kívüli tanulás egyik formája, a Nemzeti Alaptanterv és az iskolák oktatási-nevelési programjának része. A tapasztalat és élmény-alapú komplex tanulás helyszíne - ezáltal az egyik leghatékonyabb tanulási formát kínálja. A múzeum nyitott, befogadó a sajátos nevelési igényű, mozgáskorlátozott és hátrányos helyzetű diákok számára is.

Az iskolákkal folyamatos a kapcsolattartás, a NAT-hoz kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozásokat dolgozunk ki minden tárlathoz, a foglalkozásokat kiajánljuk a pedagógusoknak, megszervezzük és lebonyolítjuk.

Az óvodai nevelés, kompetenciafejlesztés komplexen megvalósul egy-egy múzeumi foglalkozás során.

Iskolai tehetséggondozást támogató programok - Szakkörök

Jelenleg két budakalászi óvoda vesz részt egy kilenc alkalmas múzeumpedagógiai programban, amelyben nagycsoportos óvodások vesznek részt múzeumpedagógiai foglalkozáson havonta egyszer. Az iskola előkészítést is szolgáló pedagógiai programban minden múzeumunkban megfordulnak majd, változatos, alkotással egybekötött fejlesztő foglalkozásokon vehetnek részt. Az idén induló szakkör jellegű program szeptembertől 2025 májusig tart.

Minden csütörtökön délután Nyitott műhely várja a felső tagozatos diákokat, amely egy kis létszámban működő tehetséggondozó szakkör. A hét éve működő szakkörben indult el múzeumi útján a diákkurátor programban résztvevő diákok több mint fele.

-Tehetségnapok és pályaorientációs napok

Évek óta részt veszünk a Barcsay Jenő Általános Iskola Barcsay-napos rendezvényén, valamint a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Gimnázium tehetséggondozó és pályaorientációs napjain.

-Komplex múzeumi napok

Az elmúlt egy évben többször tartottunk komplex múzeumi napot, melynek keretében egy egész nap programját mi múzeumpedagógusok szerveztük egy adott osztálynak. Növekszik azon osztályoknak a száma is, akik minden évben többször látogatnak el hozzánk. Több olyan

osztály is van, akiket első osztálytól minden évben elhoz a tanító néni, ezzel elősegítve, hogy a diákok múzeumlátogatási kultúráját gazdagítsuk, a művészet, a helytörténet, a régészet iránti érdeklődésüket felkeltsük, fenntartsuk.

-Táborok

Az elmúlt években alsós és felsős diákoknak szerveztünk táborot, emellett évek óta rendszeresen bekapcsolódunk a városi napközis táborok programjába.

Középiskolás diákkurátorainknak is rendszeresen tartunk alkotónapokat a szünetekben.

-Városi versenyek

A helytörténeti vetélkedő múzeumi fordulóját évek óta szervezzük.

Évek óta részt veszünk a Móricz Zsigmond Gimnázium SzentendreGo elnevezésű vetélkedőjének megszervezésében és lebonyolításában, melyben a múzeum több állomást is biztosít.

-Pályázatok

Az elmúlt másfél évben négy NKA pályázatot nyertünk, ebből kettőt már le is bonyolítottunk (Művészetközvetítő program hátrányos helyzetű diákoknak, Múzeumpedagógia foglalkozások Szentendre környéki kistelepülések iskoláinak, Középiskolás diákkurátor program). Legfrissebb pályázatunk a családi délelőtti programunk kínálatának fejlesztését szolgálja helyi művészek bevonásával.

A korai iskolaelhagyást csökkentő programok

A Petzelt József Technikummal évek óta tartó együttműködésben tartunk múzeumpedagógia programokat. Jelenleg a POR (pályaorientációs osztály) és Dobbantó program diákjai vesznek részt heti rendszerességgel fejlesztő foglalkozásokon a múzeumban.

Iskolai közösségi szolgálat és kimondottan a középiskolásokat célzó programok

-Iskolai közösségi szolgálat nyári táborainkban

-Diákkurátor program: 2023/24-ben kísérleti jelleggel 8 középiskolással 1 évig együtt dolgoztunk. Megismerték a múzeumi munkát és a gyűjteményből válogatva egy kiállítást rendeztünk az ő koncepciójuk alapján (Finom életek. A gyűjtemény diákszemmel - október 27-ig volt látogatható a Ferenczy Múzeumban). A programban a múzeum iránt elkötelezett diákok vettek részt, 2025-ben folytatjuk.

-Szakmai együttműködés művészeti technikumokkal: korábban is voltak együttműködéseink, most a Budai Kreatív Technikummal. Ennek keretében 90 diák a múzeumainkban töltötte nyári gyakorlatának egy részét, és a kiállításainkhoz kapcsolódó ruhákat, grafikai anyagokat terveztek, amelyeket egy pop up kiállításon szeretnénk bemutatni.

Együttműködés felsőoktatási intézményekkel és módszertani szolgáltatások

-ELTE - és ELTE TÓK Vizuális Kutatóműhely: az egyetemi kurzusokba illeszkedő módszertani órák pedagógus és történész hallgatóknak, 2023-ban 6 foglalkozást tartottunk, 2024-ben eddig 5 foglalkozást.

-Módszertani műhelyek pedagógusoknak, múzeumpedagógusoknak - rendszeresen szervezünk pedagógusoknak tárlatvezetéseket, workshopokat, más múzeumokból érkező múzeumpedagógus kollégáknak szakmai műhelyeket.

-Konferenciák: néhány évente múzeumpedagógia témájú konferenciát, múzeumpedagógia évnytit szervezünk. Tavaly Az inkluzív múzeum témakörében, ld alább.

-2024 szeptemberétől Pest vármegyei múzeumi koordinátorok lettünk. Ennek keretében mg több szakmai műhelyt tudunk szervezni és több továbbképzésen tudunk részt venni.

Családi programok és helyi közösségek bevonása

-Családi délelőttök: minden hónap 3. vasárnapján családi alkotó délelőttöket szervezünk kiállításainkhoz kapcsolódva, ebben az évben egy NKA támogatás keretében helyi képzőművészeket is meg tudunk hívni workshopot tartani.

-Múzeumi és városi nagyrendezvények (Múzeumok éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja, Szentendre Éjjel-Nappal) - ezekhez minden évben csatlakozunk és programokat kínálunk családoknak.

-Kistérségekből érkező iskolásokat fogadunk múzeumpedagógia foglalkozásokra egy NKA pályázat keretében (20 csoport, 400 fő). A résztvevőknek a program ingyenes.

A gyűjtemény feldolgozása kiadványok, oktatási segédanyagok formájában, kutatás, módszertani fejlesztés és cikkek, tanulmányok írása, visitor journey (látogatóvezetés)

-Oktatási segédanyagok készítése a kiállításokhoz (pl. online szabadulósobák, a kiállításba épített múzeumpedagógia elemek), amelyek az önálló látogatót segítik a kiállítás felfedezésében

-Fejlesztő füzet tervezése óvodásoknak a szentendrei művészetről (folyamatban)

-Az FMC évkönyvébe az utóbbi években rendszeresen írunk tanulmányt módszertani munkánkról.

-Kortárs művészetközvetítés módszertanunk népszerűsítése előadásokon, egyetemi hallgatók körében

Partnerség kialakítása más múzeumokkal, kulturális intézményekkel

-Térségi Kulturális Szolgáltatások: együttműködés a Petőfi Kulturális Intézettel, a Magyar Nemzeti Múzeummal, a Nemzeti Művelődési Intézettel és a vármegye kistélepüléseivel. Múzeumpedagógia és közművelődési programsorozat kidolgozása diákoknak és felnőtteknek (4 féle programtípus: Múzeum az iskolában, Iskola a Múzeumban, Közösség a múzeumban, Múzeum a közösségben, ezen belül 3-3 féle szolgáltatás), valamint roll-up kiállítás megszervezése, kapcsolattartás, lebonyolítás saját és külső helyszíneken (kb. 60 program ebben az évben, 1500 fő, ebből kb 500 fő múzeumpedagógia foglalkozásra érkezik).

A múzeum minden osztálya részt vesz a múzeumpedagógia által koordinált programok lebonyolításában, a múzeumpedagógia szervezi.

- Közös edukációs program Feltűnő tárgyak címmel a debreceni MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központtal: 3 csoport bevonásával 20 foglalkozás megtartása és egy kiállítás rendezése a MűvészetMalomban 2023-ban. A debreceni MODEM kezdeményezésére indult, és egy tanulmánykötetben foglaltuk össze a programot facilitáló szakemberek (múzeumpedagógusok és művészetközvetítők) módszertani, szakmai tapasztalatait. A program múzeumpedagógia Nívódíjat nyert 2024-ben.

- Konferenciákon, szakmai napokon való részvétel és ezek szervezése

Az elmúlt egy évben 4 szakmai napot szerveztünk, melynek keretében a Pénzmúzeum, a PIM, a Ludwig Múzeum és az Iparművészeti Múzeum múzeumpedagógusai látogattak el Szentendrére.

Az FMC munkatársainak adventi workshopokat tartunk.

-Helyi kulturális szervezetekkel együttműködés gyerekprogramokban (nyári táborok) Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár

Többcélú együttműködés a Dunakanyar Családsegítő és Gyermejjóléti Intézménnyel

- PPP programban való aktív részvétel: a MűvészetMalom adott helyszínt több előadásnak és workshopnak, melyeket a helyi általános iskolák pedagógusainak szervezett a Családsegítő; 3 alkalmas mesepedagógiai workshop pedagógusoknak szintén a MűvészetMalomban; a program évzáró rendezvényének is a Malom adta a helyszínt.

- a Családsegítő klienseinek fogadása múzeumpedagógia programokon. 2023-ban egy NKA esélyegyenlőség pályázat támogatásával helyi művészek (Farkas Ádám, Farkas Borbála, Pacsika Rudolf, Krizbó, Juhász Gergő) és művészetterápiás szakemberek (Scholtz Krisztina, Ruskó Rita) bevonásával heti 1 foglalkozás biztosítása szakkör jelleggel. Résztvevők száma: 15 fő.

-Az Inkluzív Múzeum konferenciára szakemberek bevonása (lásd feljebb).

Bánáti Sverák program

Egyedülálló komplex művészeti nevelés program az iskolába készülő gyerekeknek (Külön dokumentumban a program leírása). 10 éve óvodapedagógusok, szülők kezdeményezték a

létrejöttét a Szentendrei Önkormányzattal közösen. A szentendrei óvodák óvodai nevelési programjának része. A múzeum 2 múzeumlátogatást biztosít, és 2 helyi művész tanítja a gyerekeket gyakorlati művészeti ismeretekre. Az elmúlt években részben a bezárások (Covid, rezsiváltság), részben anyagi forrás hiánya miatt részben tudtuk megvalósítani. 2024 évben az önkormányzat támogatásával folytatni tudtuk, 2025-ben pedig kb 20 csoport, 400 gyermek fogadását tervezzük a programban.

A szentendrei iskolások együttműködési szerződés keretében térítésmentesen látogathatják kiállításainkat. Programjainkon a kiállításokat feldolgozó ismeretátadáson túl nagy hangsúlyt fektetünk a nevelő munkára, a szociális készségek fejlesztésére: hátrányos helyzetű, SNI és BTMN gyerekekkel dolgozunk rendszeresen, művészetpedagógiai, művészetterápiás és drámapedagógiai módszerekkel, mentálhigiénés gyakorlatokat is tartunk a lelki-érzelmi nevelést tartva szem előtt. A tehetséggondozás, a családokat megszólító programlehetőségek és a kortárs művészettel való találkozás a programok szerves része. A múzeum gyűjteményének, a szentendrei művészet hagyományainak bemutatása a helyi és a nemzeti kultúra kiemelten fontos területe. Ezt a gazdag kulturális hagyományt szeretnénk átadni a Szentendre környéki kistelepüléseken élő általános iskolás diákok számára is.

KONFERENCIÁK

Folyó szeli ketté - Régészeti konferencia a kiállításához kapcsolódva
MűvészetMalom (2000 Szentendre, Bogdányi út 32.)
2025. március 8-10.
szervezés: Dr. Rajna András

A modern kori Magyarország területének egyetlen vármegyéje Pest, melyet a szó szoros értelmében szel ketté a Kárpát-medence legnagyobb folyója a Duna. Ez az természeti határ, mely földrajzi értelemben is két tájegységre osztja a vármegyét, a történelem évezredein keresztül is éles határvonalat jelent, gondolhatunk itt a neolitikum idején a Duna két partján élő, eltérő kulturális identitású csoportokra, vagy a római korban a birodalom határvonalára, a limesre. A Dunakanyar napjainkban lakott nagyvárosainak térségei, a Budai-, és Visegrádi-hegység, a Pilis és a Börzsöny magaslati vidékei, a Zsámbéki-medence vagy a Pesti-síkság alföldi régiói számos különböző régészeti korszak emlékeit őrzi.

Vármegyénk kedvező természetföldrajzának és lokációjának köszönhetően napjainkban is az ország egyik legdinamikusabban fejlődő régiója. Ennek köszönhetően az elmúlt időszakban számos beruházás valósult meg. Ezek között kiemelkednek a manapság oly népszerű, nagy négyzetméter alapterületű csarnoképítkezések vagy az autóutak, autópályák építkezései. A kiragadott példák túl számos más típusú építkezés, és egyéb talajművelési tevékenység is egyre nagyobb területek földmozgatását eredményezi. Mindezekon felül, a napjainkban oly népszerű és aktuális építkezési trendek mellett, a térség régészeti kultúrákban való sokszínűsége miatt számos szakembert ösztönöz a térségben való kutatásra.

A tudományos szférában munkálkodó szakemberek mellett napjainkban, a munkák mennyisége sokszínűsége egyre nagyobb szerepvállalás jut a civil kutatóknak is is. Az elmúlt évtizedben, a szakemberek civilekkel való szabályozott együttműködése olyan robbanásszerű új eredményeket szolgáltatott, ami korábban nem volt tapasztalható a magyar régészet berkein belül. Az önkéntesek és a szakemberek partnersége kölcsönös együttműködésen alapul. Míg a kutatók számára elengedhetetlenek a beszolgáltatott információk, a tudományos intézmények lehetőséget biztosítanak, hogy tevékenységüket legális kereteken belül, szakmai irányítás mellett végezhessek. Ennek eredményeként segítségükkel az elmúlt néhány évben számos védett régészeti lelőhely állapotát sikerült felmérni, némelyeket közösen feltárni és számos jelentős lelet került a muzeális intézmények gyűjteményeibe. A tervezett konferencia célja, hogy a közelmúlt jelentős kutatási eredményeit bemutassa a szakma és a nagyközönség számára. Konferenciánk egyik alapkőve, hogy a Pest vármegyében tevékenykedő szakemberek mellett teret és lehetőséget biztosítson a civil szférából érkező amatőr kutatók személyes kutatási eredményeinek bemutatására is.

A konferenciát az NKA 800.00,-Ft-tal támogatja.

Barcsay konferencia – a Magyar Képzőművészeti Egyetemmel közösen szervezett konferencia

MűvészetMalom, konferenciaterem

2025. szeptember

A Barcsay 125 emlékévhöz kapcsolódó, több helyszínen megvalósuló programsorozat lezárásaként kerül megrendezésre a kétnapos Barcsay konferencia.

KUTATÁSI PROGRAM

MŰVÉSZTELEP100

2026 április - augusztus

MűvészetMalom

kurátor: Bodonyi Emőke

2024-ben megkezdjük a 2026-os év kiállítási programjának előkészítését. 2026 tavaszán kerül megrendezésre a 100 éves Régi Művésztelep történetét feldolgozó kiállítás, amelynek előkészítése, a témát feldolgozó kutatócsoport megalakítása, a tanulmánykötet munkálatainak megkezdése 2025 év elejétől várható. A monumentális kiállítás részletesen mutatja be az egyedülálló Régi Művésztelep történetét kezdetektől napjainkig. A közel 200 alkotó munkáit bemutató tárlat számos korabeli dokumentációt, fotót, írásos emlékeket is felvonultat. A kiállításhoz nagyszabású tanulmánykötet-katalógus készül.

NYITOTT AJTAJÚ BÖRTÖNBEN JÁROK (MUNKACÍM) – ÁMOS IMRE (1907–1944) ÉLETMŰVÉNEK KIÁLLÍTÁSA

2026 október-2027 március

MűvészetMalom

szakmai koordináció: Szabó Noémi

A szentendrei Ferenczy Múzeumi Centrum (FMC) őrzi Ámos Imre életművének – szám szerint – legnagyobb szegmensét, 330 darab műtárgyat, amelyet felesége, szellemi társa, majd hagyatékának gondozója, Anna Margit festőművész adományozott intézményünknek. Az 1984-ben megnyílt Anna Margit – Ámos Imre Múzeum, a szentendrei Bogdányi utca 10. szám alatt található 18. századi polgárházban kapott helyet, azonban a régi épület műszaki állapota 2015 óta már nem teszi lehetővé a művek állagának megóvását biztosító, illetve a korszerű muzeológia elvárásainak megfelelő módon bemutatni az életműveket. Intézményünk és Szentendre város azonban kiemelten fontosnak tartja, hogy Ámos Imre halálának 80. évfordulóját követően nagyszabású, az életmű vizsgálatát új szempontok szerint megközelítő, alapos előkutatásokat végző és az azok eredményeit felmutató oeuvre kiállítás keretében emlékezzen meg a 20. századi magyar művészet tragikus sorsú alkotójáról, a holokauszt áldozatáról.

A MűvészetMalom nemrégiben felújított déli és középső szárnyában, közel 750 négyzetméteres alapterületen valósul meg az életművet bemutató kiállítás, amely részben kronologikus, részben tematikus megközelítéssel mutatja be az életművet. Nagy hangsúlyt kívánunk fektetni a vázlatkönyvek és rajzfüzetek (Szolnoki vázlatkönyv, Damjanich János Múzeum, Szolnok; Ukrajnai vázlatkönyvek, Antal-Lusztig Gyűjtemény, Debrecen; Ámos Imre rajzfüzetei, MTA Művészettörténeti Kutatóintézet) installációként megjelenő bemutatására, amelynek megtervezéséhez látványtervező segítségét is igénybe vesszük.

A kiállításra széles körben kölcsönzünk magán- és közgyűjteményekből (Szépművészeti Múzeum - Magyar Nemzeti Galéria, Budapest; Zsidó Múzeum és Levéltár; Janus Pannonius Múzeum, Modern Képtár, Pécs; Városi Képtár Deák-gyűjtemény, Székesfehérvár, illetve a fellelített emlékek).

A kiállítás előkészítését és kurátori koncepcióját egy szakemberekből álló munkacsoport végzi (Farkas Zsófia, Verba Andrea, Boros Lilla, illetve külső tanácsadóként számítunk Kőbányai János, Pataki Gábor, S. Nagy Katalin és Petényi Katalin részvételére (jelenleg tárgyalás alatt)).

A kiállításon több Ámos Imréről szóló film, zeneművek, illetve a művész költői/írói és zeneszerzői tevékenysége is bemutatásra kerül.

Folytatjuk 2025-ben is a 2022-ben elindított **Válaszút projekt** kutatását, amely részben egy online kutatási program, központi témája a Szentendrét a hetvenes évektől kezdve átszelő 11-es főút megépítése, szerepe, rendeltetése és annak társadalmi hatásai. A projekt során interdiszciplináris társadalom- és bölcsészettudományi módszerek segítségével dolgozzuk fel a múzeum és a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár helytörténeti anyagában az úttal kapcsolatos forrásanyagot, emellett pedig egy online gyűjtő platformot indítottunk, ahol a városlakók 11-es úttal kapcsolatos történeteit, az építés és az úttal való „együttélést” megörökítő fotóit, dokumentumait gyűjtjük össze. A múzeum és a könyvtár a **Válaszút projekt** kapcsán kialakítandó együttműködésére megállapodást kötött.

A projektet 2023 évben már számos hazai konferencián és workshopon mutattuk be, emellett külföldön is, a *1st conference of Association of Critical Heritage Studies (ACHS) Central and Eastern Europe (CEE) Chapter Heritage on the margins?* konferenciáján, amelyet Ljubljanában, 2023. november 29-30-án rendeznek meg. Az előadásokban a Válaszút projekt kapcsán kiemelten arról is szó volt, hogy hogyan lehetséges egy múzeum számára egy társadalmilag traumatikus poszt-szocialista örökségre participatív módon reflektálni.

2024 nyarán a Ferenczy Múzeum Szentendre termében tablókiállítással hívtuk fel a figyelmet a projektre, bevonva ezzel a helyi közösséget is kutatás további folyamatába.

Kutatást végzünk **Mándy Stefánia** irodalmi és művészettörténeti életművének kapcsolódásai témakörben. **Vas István író** teljes levelezésének digitalizálási programjában való folyamatos, OSZK-val közös kutatást folytatunk.

A múzeum régész munkatársai jelenleg három jelentős kutatási programban vesznek részt, amelyekben a részvételt 2025-ben is folytatni fogják.

A **Mohács 500 kutatócsoportban** a mohácsi csata területének szisztematikus terepi felderítése és a leletek, eredmények interpretációja folyik, több intézmény együttműködésében. A kutatás célja, a csatatér pontos helyének lokalizációja.

Lendület Mobilitás Kutatócsoport – Csontoktól, bronzoktól és telepektől a társadalomig: Vándorlások és társadalmi változások multidiszciplináris kutatása a bronzkori Magyarországon (Kr. e. 2500–1500) program a bronzkor első felének ezer éves időszakát (Kr. e. 2500–1500) vizsgálja a mai Magyarország területének több mikro-régiójában. A korszaknak nevet adó bronz nagy területeket átívelő kereskedelmének köszönhetően ekkoriban távoli régiók kerültek kapcsolatba egymással, és az emberiség történetében először jelent meg a társadalmi egyenlőtlenség intézményessé válása. A kutatás fő célja az őskori Európában központi szerepet elfoglaló Kárpát-medence kiválasztott régióiban a bronzkori közösségek társadalmi, gazdasági és politikai berendezkedéseinek és társadalmi stratégiáinak komplex vizsgálata.

OTKA Project (no. K_129332.) – Changing horizon of material culture - Az anyagi kultúra változó horizontjai: a mindennapi és szimbolikus tevékenységek színtereinek vizsgálata a késő rézkori települések leletanyag-típusainak többszintű értelmezésével. A nemzetközi kutatócsoport az egykor élt közösségek háztartásainak („household unit”) vizsgálatából származó információk összetett elemzését végzi. Ez messze túlmutat a háztartások szintjén, sokkal inkább számos társadalomrégészeti kutatás kiindulópontja lehet. A késő rézkor, azon belül is a Baden komplexum időszakának leletei vizsgáló kutatás a házi kerámiát, valamint a mindennapi élethez szervesen köthető egyéb tárgyi leletanyagot (használati tárgyak, eszközök) kvalitatív, kvantitatív és szemiotikai aspektusok mentén tervezi értelmezni, előtérbe helyezve az egyes leletanyagok szóródását, egymáshoz viszonyított eloszlását. Az elemzések eredményeképp kirajzolódó együttesek (szettek) határozhatják meg a későbbiekben a tervezett kutatás alapvető, analitikai egységét. A késő rézkor időszakában azért is fontos ez a kutatás, mivel a badeni lelőhelyek nagy részén nem kerültek elő lakóház-maradványok, így nem lehet kiindulni a lelőhelyeken feltárt földbe mélyített objektumtípusok és épületnyomok térbeli kapcsolatából. A kutatási projekt egyik fő részfeladata a háztartási egységek azonosítási módszertanának kidolgozása. A háztartások elemzése felől tudunk tovább lépni az őskori közösségek hétköznapi és szakrális életének kutatása felé, amely szemlélteti a társadalom legalapvetőbb egységének társadalmi, gazdasági, politikai és ideológiai mibenlétét. A tervezett

tudományos projekt a késő rézkori időszak, elsősorban badeni telepszerkezet és társadalmi szerveződés kutatásának fontos lépcsőjévé válhat.